

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 631/2024-15

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a sudcov Ladislava Duditsa a Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Ľudovítom Štanglovičom, Jarmočná 2264/3, Šaľa, proti uzneseniu Krajského súdu v Trnave sp.zn. 3Tos/223/2024 z 24. októbra 2024 takto

rozhodol:

Ústavnú sťažnosť **odmieta**.

Odôvodnenie:

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkové okolnosti prípadu

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 22. novembra 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 3Tos/223/2024 z 24. októbra 2024 (ďalej len „napadnuté uznesenie“). Navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť, prikázať jeho prepustenie z väzby na slobodu a priznať mu finančné zadostučinenie v sume 3 000 eur.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ je obžalovaný zo zločinu týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. a) a b) a ods. 3 písm. a) a d) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. a) Trestného zákona čiastočne v súbehu s prečinom nebezpečného vyhrážania podľa § 360 ods. 1 a ods. 2 písm. b) Trestného zákona s poukazom na § 139 ods. 1 písm. c) Trestného zákona.

3. Sťažovateľ je trestne stíhaný väzobne z dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, pričom lehota jeho väzby začala plynúť 29. októbra 2023 o 00.05 h.

4. Uznesením Okresného súdu Dunajská Streda (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 25T/35/2024 z 9. októbra 2024 (ďalej len „uznesenie okresného súdu“) bola zamietnutá žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu, nebol prijatý jeho písomný sľub a jeho väzba nebola nahradená dohľadom probačného a mediačného úradníka.

5. Napadnutým uznesením krajského súdu bola zamietnutá sťažnosť sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu.

II.

Argumentácia sťažovateľa

6. Sťažovateľ pred ústavným súdom namieta, že jeho väzba je po takmer jednom roku stále odôvodňovaná závermi prijatými na začiatku konania, a nezohľadňuje sa vývoj dôkaznej situácie. Krajský súd nedal odpoveď na jeho námietku týkajúcu sa odborného vyjadrenia súdneho znalca, ktorý spochybnil tvrdenia obžaloby a poškodenej exmanželky o spôsobiť ťažkej ujmy na zdraví, a teda tzv. nadkvalifikácii skutku. Pokiaľ ide o ním legálne držané zbrane, tieto mal na ochranu svojej rodiny pred odsúdeným [REDAKOVANÉ]. Sťažovateľ zdôrazňuje, že pri existencii dôvodu jeho väzby sa odkazuje na charakter a povahu trestnej činnosti a okolnosti a znaky stíhaného skutku, čo je s odkazom na judikatúru ústavného súdu neprípustné. Krajský súd neodpovedal ani na jeho námietku spočívajúcu v tom, že jeho väzba je neprípustne odôvodňovaná jeho protiprávnym konaním na úseku cestnej premávky, ktoré nemá absolútne žiadny súvis s prejednávanou vecou, resp. s odsúdením za prečin ohrozovania pod vplyvom návykovej látky, ktorý nie je trestným činom násilnej povahy a ide aj o druhovo odlišný trestný čin, než je skutok, z ktorého je teraz obžalovaný. Ďalej podľa názoru sťažovateľa nedostatočným spôsobom zohľadnil skutočnosť, že s exmanželkou je už rozvedený a nežijú v spoločnej domácnosti. Nemožnosť nahradenia jeho väzby je odôvodňovaná rovnako ako samotný dôvod väzby, pričom zdôrazňuje, že predpoklady a materiálne dôvody väzby nemôžu byť súčasne prekážkou nahradenia väzby.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Predmetom tejto ústavnej sťažnosti je posúdenie namietaného zásahu do základného práva sťažovateľa na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a jeho práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 4 dohovoru napadnutým uznesením, ktorým bolo rozhodnuté o osobnej slobode sťažovateľa.

8. Ústavný súd už judikoval, že väzba je najzávažnejším zásahom do osobnej slobody a do práv obvineného. Keďže ide o najzávažnejší zásah, vyžaduje po celý čas súdnu kontrolu jej ústavnosti a zákonnosti (m. m. III. ÚS 26/01). Je výsostným právom, ale aj povinnosťou všeobecného súdu skúmať všetky okolnosti spôsobilé vyvrátiť alebo potvrdiť existenciu skutočného verejného záujmu odôvodňujúceho so zreteľom na prezumpciu neviny výnimku z pravidla rešpektovania osobnej slobody a uviesť ich v rozhodnutiach o väzbe (I. ÚS 187/09, rozsudok vo veci Toth proti Rakúsku z 12. 12. 1991, sťažnosť č. 11894/85, bod 67).

9. Každé pozbavenie osobnej slobody musí byť „zákonné“, t. j. musí byť vykonané „v súlade s konaním ustanoveným zákonom“, a okrem toho každé opatrenie, ktorým je jednotlivec pozbavený osobnej slobody, musí byť zlučiteľné s účelom čl. 17 ústavy, ktorým je ochrana jednotlivca

proti svojvôli (I. ÚS 165/02, I. ÚS 177/03, I. ÚS 115/07). Z čl. 17 ods. 2 ústavy vyplýva neodmysliteľná súvislosť medzi väzobným dôvodom uvedeným v zákone a rozhodnutím sudcu alebo súdu, a to nielen pri rozhodnutiach o vzatí do väzby, ale aj počas ďalšieho trvania väzby. Zákonnosť väzby je zároveň determinovaná aj skutkovými okolnosťami, ktoré by svojou podstatou mali dať *ratio decidendi* (nosné dôvody) na uplatnenie vhodného zákonného ustanovenia (III. ÚS 271/07, I. ÚS 58/2017).

10. Obsahom základného práva podľa čl. 17 ods. 5 ústavy je aj oprávnenie trestne stíhanej osoby, aby súd rozhodujúci o jej väzbe skúmal významné skutočnosti pre a proti väzbe vrátane možnosti nahradiť ju zárukou, sľubom alebo peňažnou zárukou, pričom ak sa rozhodne trestne stíhanú osobu do väzby vziať alebo ju v nej ďalej držať, aby boli takéto rozhodnutia založené na konkrétnych skutočnostiach, a nie na abstraktnej úvahe (III. ÚS 38/01, IV. ÚS 207/07, III. ÚS 115/08).

11. Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva ďalej vyplýva, že súd rozhodujúci o pozbavení slobody nemusí odpoveď na každý argument osoby pozbavenej slobody. Tento súd však nesmie ignorovať konkrétne skutočnosti namietané touto osobou, ktoré by mohli spochybníť existenciu podmienok „zákonnosti“ pozbavenia osobnej slobody (pozri rozsudok vo veci Ilijkov proti Bulharsku z 26. 7. 2001, sťažnosť č. 33977/96, bod 94). Každé pozbavenie osobnej slobody totiž musí sledovať účel ochrany jednotlivca pred svojvôľou (pozri rozsudok Veľkej komory vo veci S., V. a A. proti Dánsku z 22. 10. 2018, sťažnosti č. 35553/12, č. 36678/12 a č. 36711/12, bod 74).

12. Pri riziku pokračovania v trestnej činnosti ako dôvodu väzby musí byť toto riziko hodnoverné a prijaté opatrenia primerané, to všetko s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu (porov. rozsudok vo veci Clooth proti Belgicku z 12. 12. 1991, sťažnosť č. 12718/87, bod 40). Príliš abstraktné riziko pokračovania v trestnej činnosti nemožno považovať za dostatočný základ na väzbu a jej pokračovanie (I. ÚS 409/2021, I. ÚS 189/2022).

13. V zmysle uvedených východísk a zohľadňujúc námietky sťažovateľa (bod 6 tohto uznesenia), ústavný súd preskúmal napadnuté uznesenie.

14. K dôvodu tzv. preventívnej väzby sťažovateľa podľa čl. 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku krajský súd v napadnutom uznesení odkázal na závery okresného súdu o charaktere stíhanej trestnej činnosti (násilná trestná činnosť), jej trvaní (obdobie presahujúce 8 mesiacov), opakovaní (každodenne), stupňujúcej sa intenzite i závažnosti (ponižovanie, vulgárne nadávky a vyhrážky, agresívne správanie, ako aj fyzické útoky smerujúce proti životu a zdraviu poškodennej manželky, neskôr vyhrážky zabitím, odopieranie spánku, ako aj vyhrážky fyzickou likvidáciou dcér, ktorých sa mal sťažovateľ dopustiť prostredníctvom telefonického hovoru, ako aj osobne) a spôsobe jej spáchania (agresívne a násilné útoky, a to aj pod vplyvom alkoholu, na ktorých zdôraznenie mal sťažovateľ využívať legálne držané strelné zbrane tým, že ich nechal nabité na viditeľných miestach, vyhrážky zabitím konajúc pod vplyvom alkoholu), a osobe poškodených (blízke osoby obvineného ženského pohlavia, ktoré sa nevedia pred nepredvídaným agresívnym správaním obvineného dostatočne brániť, najmä keď sa stíhanej trestnej činnosti má dopúšťať pod vplyvom alkoholu), ako aj jeho závery o osobnostných rysoch sťažovateľa (sklony porušovať právny poriadok a nedodržiavať právne predpisy, a v tejto súvislosti aj závery znalca o zjavnom vplyve iniciálneho organického procesu s dopadom na kvalitu kognitívnych funkcií sťažovateľa a ich možnú spojitosť s nadužívaním alkoholu).

15. K možnosti nahradenia väzby sťažovateľa krajský súd poukázal na povahu stíhanej trestnej činnosti a okolnosti prípadu (domáce násilie), ako aj osobu sťažovateľa (jeho predchádzajúci spôsob života a kriminálne sklony, ako aj to, že u sťažovateľa bola znalcom konštatovaná možná spojitosť jeho správania s nadužívaním alkoholu). S prihliadnutím na objektívne možnosti realizácie dohľadu mediačného a probačného úradníka sa táto forma nahradenia väzby javila krajskému súdu ako nedostatočná a neadekvátne. Ďalej poukázal na možné narušenie kontroly správania sťažovateľa v emočne vyhrotených situáciách, a to v spojení s možným nadužívaním alkoholu (na toto konkrétne riziko poukázal aj súdny znalec, pozn.). Doplnil, že ani elektronický monitoring, ktorý nie je samostatnou náhradou väzby, ale iba podporný a fakultatívny prostriedok pri nahradení väzby v zmysle § 80 Trestného poriadku, by nebol v tomto prípade spôsobilý dosiahnuť žiadaný účel, rovnako tak ani písomný sľub sťažovateľa, keďže tieto by v reálnom čase sťažovateľovi nezabránili v páchaní ďalšej trestnej činnosti (z napadnutého uznesenia a uznesenia okresného súdu o. i. vyplýva, že sťažovateľ sa mal poškodenej exmanželke a poškodeným dcéram vyhrážať zabitím telefonicky i osobne, pozn.).

16. Krajský súd k samotným konkrétnym sťažnostným námietkam sťažovateľa uviedol, že ide o tie isté argumenty, na ktoré poukazoval vo svojich predchádzajúcich žiadostiach o prepustenie z väzby na slobodu. Ďalej pripomenul, že príslušné dôkazy v celosti a vo vzájomnej súvislosti s ostatnými dôkazmi zakladajú odôvodnený predpoklad, že skutok sa mal stať tak, ako je to uvedené v uznesení o vznesení obvinenia, resp. v podanej obžalobe, a že ho mohol spáchať sťažovateľ. V tomto smere zdôraznil, že podrobné hodnotenie dôkazov a ich zákonosti je vyhradené výlučne súdu, ktorý rozhoduje o obžalobe, teda v merite veci. Pokiaľ sťažovateľ namietal nadkvalifikáciu skutku v obžalobe, krajský súd doplnil, že dôkazy dosiaľ vykonané na hlavnom pojednávaní ako i zabezpečené v prípravnom konaní neumožňujú prijať záver, že by právna kvalifikácia uvedená v obžalobe bola zjavne neprimeraná (z uznesenia okresného súdu vyplýva o. i. záver súdneho znalca o tom, že ak by poškodená exmanželka sťažovateľa bola ešte v produktívnom veku, prichádzala by do úvahy jej invalidizácia z dôvodu posttraumatickej stresovej poruchy, pozn.). Krajský súd ďalej objasnil, že v danom prípade nielen druh, charakter, rozsah či závažnosť trestnej činnosti sú okolnosťami, ktoré u sťažovateľa vyvolávajú obavu z možného pokračovania páchania trestnej činnosti, ale je to aj jeho predchádzajúci spôsob života, najmä jeho kriminálna a priestupková minulosť a súčasne aj jeho osobnostné rysy, keďže v jeho prípade ide o osobu, u ktorej síce kognitívne funkcie nie sú patologicky narušené, avšak je zjavný vplyv iniciálneho organického procesu s dopadom na ich kvalitu (možná spojitosť s nadužívaním alkoholu). Krajský súd ďalej poukázal na to, že aj po predchádzajúcom opustení spoločnej domácnosti zo strany poškodenej ju sťažovateľ opätovne žiadal o návrat do spoločnej domácnosti. Podľa názoru krajského súdu pri rozvoze manželstva medzi sťažovateľom a poškodenou došlo iba k statusovej zmene medzi danými osobami, ktorá však nie je spôsobilá preventívne zabrániť v potenciálnom ďalšom páchaní trestnej činnosti sťažovateľom. Ak sťažovateľ namietol, že okresný súd neprípustne odôvodnil jeho väzbu protiprávnym konaním na úseku cestnej premávky, ktoré nemá absolútne žiadny súvis s prejednávanou vecou, krajský súd poukázal na to, že pri rozhodovaní o väzbe možno prihliadať aj na osobnostný profil obžalovaného, teda prihliadať nielen na jeho trestnú, ale eventuálne aj na priestupkovú minulosť, pretože uvedené umožňuje súdu prognózovať budúce správanie obžalovaného v prípade jeho prepustenia z väzby na slobodu.

17. Ústavný súd sa z už uvedeného presvedčil, že krajský súd poskytol dostatočnú, presvedčivú, a teda aj ústavnoprávne akceptovateľnú odpoveď na všetky relevantné námietky sťažovateľa. Krajský súd podrobným spôsobom objasnil ako skutočnosti zakladajúce existenciu väzobného dôvodu, tak aj aktuálnu nemožnosť nahradenia väzby sťažovateľa. Citované závery krajského súdu neboli sťažovateľom relevantným spôsobom spochybnené.

18. Ústavný súd na záver pripomína, že opakovanie skutočností, ktoré podľa všeobecného súdu opodstatňovali dôvod väzby v predošlých rozhodnutiach, neznižuje ich relevanciu, pokiaľ súd preskúmaním všetkých okolností prípadu dospeje k záveru o ich pretrvávajúcej existencii (I. ÚS 384/2019).

19. Vzhľadom na všetko už uvedené ústavný súd ústavnú sťažnosť odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

20. Keďže ústavná sťažnosť bola ako celok odmietnutá, ústavný súd už o ďalších návrhoch sťažovateľa nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. decembra 2024

Libor Duľa
predseda senátu